

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon interurban 115

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 52.—,
polletno Din 16.—, četr-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

Cena inzeratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četr strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

V ulogi volka spokornika.

V tej ulogi nastopajo v Sloveniji združeni samostalni demokratje ter nekdanji samostojni kmetijci. Uloga pravega spokornika je težka. Treba je svoje grehe spoznati, jih priznati in se jih spovedati ter obljubiti resno popoljšanje. Kdor pa je volk, kdor je zakrknjen, nepopoljšljiv grešnik, ta pokoro samo glumi, in ko se mu nudi prva prilika za greh, jo z veseljem poprabi.

Trkati bi se morali na prsi.

Gospodski in kmetijski liberalci: demokrati in samostojneži, hodijo zdaj skupaj na shode. Skupno nastopajo, ker drug drugemu ne zaupajo. Drug hoče drugega kontrolirati, da ne bi kateri kaj črnil proti stranki, s katero je v »prijateljski« zvezi. Naše ljudstvo na shode združenih liberalcev ne gre, kakor ni prej hotelo poslušati ločenih liberalcev. Združena laž je podvojena, pomnožena in odeljena laž, in tako laž pošten človek še težje posluša. Vsled tega pa je na shodih združenih liberalcev nekaj mestne in trške frakarije in prav malo radovednežev iz podeželskih krogov. Politično pošten človek noče biti prisoten tamkaj, kjer se šopiri in se širokousti politična laž in hinavščina.

Demokratje in samostojneži bi se morali pred našim ljudstvom trkati na prsi ter izpovedati: »Mi smo krivi!« Združeni gospodski in kmetijski liberalci so krivi vsega tega, o čemer se sedaj pritožujejo. Če zabavljajo zoper srbsko, ali, kakor oni pravijo, srbijansko nadoblast, so oni tega krivi, ker so glasovali za vidovdansko ustavo, ki je v naši državi ustanovila strogi centralizem. Do vidovdanske ustave so bile deželne vlade, naslednice nekdanjih narodnih vlad, po vidovdanski ustavi so vse izginile. Izginil je hrvatski ban, za kojim sedaj po komandi Radičeve stranke prelivajo krokodilske solze slovenski radičevci in njihovi zavezniki. Izginila je nekdanja avtonomija, ki sta jo imeli Hrvatska in Slovenija in kojo so pomagali ugonobiti in porušiti demokrati in samostojneži. Da, vi ste to zakrivil, vi, gospodski in kmetijski liberalci, in če bi bilo v vas le iskra resničnosti in politične poštenosti, bi morali to priznati ter moliti pred našim ljudstvom javno pokoro. In če zabavljate zoper gospodarsko izkoriščanje hrvatskega in sloven-

skega ljudstva, kdo je to zakrivil, če ne vi, ki ste glasovali za vsa mogoča davčna povišanja: za povišani zemljiški davek, za povišanje dohodninskega davka, za prometni davek, za davek na ročno delo, za zakon o takсах in pristojbinah itd. Če govorite sedaj o »plačkanju« (ropanju), ki mu je ljudstvo postalo žrtev, ali vas ne zadeva po pravici očitek, da ste »soplačkaši«?

Mesto tega pa zavljajo, lažejo in hujskajo.

Volk nikdar ne dela iskrene pokore, ker je po svoji naravi zanjo nepristopen. Tako tudi liberalci, dokler je in ostane liberalci. Združeni liberalci so tako drzni, da nastopajo v ulogi obtoževalca, ne pa obtoženca. Na druge hočejo zvaliti krivdo, katera nje same obtežuje. »Držite tatul!« tako sedaj kričijo po Sloveniji, da bi pozornost ljudstva odvrnili od lastne krivde. Zoper Srbijance rohnijo, ker niso več z njimi na vladni. Proti Beogradu zabavljajo, ker ne morejo več z njegovo pomočjo vladati nad hrvatskim in slovenskim ljudstvom. Za Radiča in njegovo politiko se zavzemajo, prejšnja leta pa so ga psovali kot zmešanega človeka, kot strašljivca,

kot sebičneža, ki mu je politika prinesla milijone, kot norega človeka, ki spada v norišnico, kot političnega zločinca, ki ga je iz državnih razlogov treba zapreti in obsoditi.

Nekdaj so stali v vrstah Srbijancev in zagrizenih centralistov, sedaj pa hočejo skovati prečansko fronto zoper Srbijance. Komandant te fronte bi naj bil Srb Svetozar Pribičević, — katerega je svoj čas Radič žigosal kot »oberbatinaša« Hrvatov. Nekdaj so goreli za formulo o narodnem edinstvu ter so vsak pojav hrvatstva in slovenstva obsojali kot separatizem, sedaj pa so počeli govoriti o pravicah Hrvatov in Slovencev, o tistih pravicah, ki so jih s svojo sebično politiko sami pokopali. Njihova sedanja agitacija je taka, da se ponekod obrača celo proti državi. Njihovi voditelji in voditeljice pošiljajo pisma in proteste zoper državo v inozemstvo, njihovi agitatorji pa rabijo v nekaterih krajih zoper Srbijance in Srbe take izraze, ki so proti edinstvu države. Čuditi se je, in priprosto ljudstvo, katero ima o državi višje in boljše pojme, se temu čudi, ako vidi, da so državni uradniki in učitelji obiskovalci shodov kmetjsko demokratske koalicije in priganjači za take shode. Utisa na ljudstvo pa ti nastopi združenih liberalcev ne storijo nobenega, ker naše ljudstvo ve dobro proceniti volka v ulogi spokornika.

Kje so morilci?

Vsak uboj je — obsojanja vreden! Vsak uboj vpije po kazni, kakor je vpila kri prvega ubitega človeka Abe la. Posebno pa je obsojanja vreden preračunan, po načrtu pripravljen politični uboj. Zgodovina jih navaja veliko vrsto, zadnji čas se jih je pridružilo tudi več v Jugoslaviji. Vedno bolj pa se odkriva zavesa zločinskih načrtov, ki so jih imeli pripravljene oni ljudje, ki danes najbolj kričijo, da se naj maščuje političen umor radičevcev. V srbskih listih razkriva dr. Mogorovič v odgovor Pribičevićevemu sinu Stojanu te zločinske načrte.

Kdo je najpreje hotel Radiča ubiti?

Imenovani dr. Mogorovič opisuje v srbskih listih, da je bil pred tremi leti že popolnoma pripravljen načrt, kako naj bi se Radiča ubilo. Dr. Mogorovič je bil tedaj še član Orjune. On izrečno pove, da pri teh načrtih

ni sodeloval noben srbski politik ali javni delavec. Nasprotno je res! Ko se je za ta načrt izvedelo, so bili ravno srbski politiki tisti, ki so to preprečili.

Dr. Korošca so hoteli ubiti!

Nič več ni prikrito, da so imeli isti ljudje pripravljen načrt, kako bi umorili dr. Korošca ob priliki evharističnega kongresa v Novem Sadu. — Istočasno bi naj bil umorjen dr. Spaho v Sarajevu. Tudi ti umori so se preprečili po zaslugi Beograda in na posredovanje srbskih javnih delavcev!

Davidovič — mora umreti!

Ko je Davidovič odšel na shod v mesto Subotico, ga je čakala tolpa ljudi, pristahev Pribičevića, ki so ga napadli z jajci, krompirjem in palicami. Tudi v drugih mestih se je Davidoviču podobno zgodilo. V Zagrebu

pa je pristopil k njemu mladenič, ki mu je povedal: »Jaz sem eden od onih sedmih, ki smo bili določeni, da vas na potu v Djakovo — umorimo!«

Kje so morilec?

Na vsa ta izvajanja srbskih listov se moramo vsi vprašati, kdo so ti ljudje, od koga so bili najeti, da bi izvršili vse te umore? Nam ni dovolj, da se reče »neki ljudje«, mi hočemo vedeti natančno, kdo je tisti! Zdi se pa nam, da je gotov krog brezvestnih ljudi namenoma ustvarjal tako ozračje, ki je rodilo take zločinske načrte, znan dovolj, in da je čas, da se jih javno imenuje! Zdaj, ko bo razprava o umoru v Beogradu, naj pride na dan, kdo je vse te politične umore na meraval, pa se mu niso posrečili! Naj pride na dan, kdo je namenoma dražil vroči južni značaj srbskih članov parlamenta, da bi jih pripravil do zločina. Ne le tisti, ki je udaril, tudi ti-

sti, ki je mislil udariti, ki je vedno aufbiksalski, je obsojenja vreden!

Proč s takimi zločini!

Med res kulturnimi ljudmi bi taki politični zločini ne smeli biti politično orožje! Posebno ne med ljudmi, ki jim je uboj — greh, ki vedo, da bodo za zločin, če tudi ga niso izvršili, dajali odgovor Bogu sodniku. — Vsa jugoslovanska javnost hoče imeti politično ozračje — razčiščeno! — Vsi, ki so se omadeževali s političnimi uboji — izvršenimi in neizvršenimi — morajo s političnega polja! Pošteni ljudje, ljudje čistih rok naj vodijo usodo države in narodov! To hoče kralj, ki je dal zato vodstvo države v roke enega najpoštenjših politikov — dr. Korošca. To hoče pa tudi narod, ki bo sodnik nad vsemi onimi, katerih ni bilo sram političnih umorov nad delavcem ali ministrom!

POLITIČNI RAZGOVORI

»No, kje si pa zadnjič bil?«, so nagovorili znanci gospodarja. Gospodar pa jim je povedal: »Sem bil doma, pa sem mislil, da se mi možje ne bomo nič več pečali s politiko, ampak jo bodo odslej vodile ženske in otroci.«

»Kaj«, je dejal šaljivec, »zdaj pride mo pravi ljudje na vrsto za politiko!«

»Pa ni šala«, je dejal gospodar, »je res, da se je Maček že precej utrudil in Pribičeviću se je jezik skrivil, da ne moreta vsak dan dajati novih izjav in povzročati novih škandalov. In zato so poklicali na pomoč ženske in otroke! Maček je poklical na pomož Radičevo vdovo, Pribičević pa svojega mladega sina. In ta dva danes govorita v imenu — cele opozicije!«

»Ali sta se kaj dobro izkazala?« je vprašal šaljivec.

»To je pa drugo vprašanje. Radičeva vdova je že enkrat pred mesecem objavila v francoskih listih neko pismo, kjer je pa bila tako nerodna, da celo Maček in Pribičević nista bila zadovoljna s tisto izjavo. Ako bi sedanja vlada hotela uporabiti vsa sredstva, ki jih zakon za take neumne izjave predvideva, potem bi Radičeva vdova že — sedela! Prizaneslo se ji je, ker je pač — ženska. Zdaj je pa drugič nastopila na političnem polju. Naprosila je nekega francoskega advokata, da bo nastopal zoper Radičiča, češ, da je morilec njenega moža. Ob tej priliki je poslala brzoglav v tujino, ki je veleizdajalski, kot si hujšega ni mogoče misliti. Časopisi, ki so objavili to, so bili konfiscirani!«

»Kaj pa Pribičevićev sin?«

»Na to vprašanje tudi takoj odgovorim. Ta človek, mlad študent, je napisal — bogve, če mu oče ni kaj pomagal — nek članek v srbske liste, kjer očita prejšnji vladi, posebno pa radikalom, da so oni ustvarili tisto ozračje, v katerem je potem — padel strel! S tem je fant zelo nerodno na-

šel eno vprašanje, ki bo končno razkrinkalo ravno njegovega lastnega očeta kot tistega, ki je s svojimi vsestranskimi hujskarijami povzročil razpor med narodi v državi od začetka do danes. Zdaj v tem smislu že odgovarjajo razni listi Pribičevićevemu sinu.«

»To bo še politična ohcet iz tega nastala«, se je zopet vtaknil vmes šaljivec, ki mu ne da jezik miru.

»Politično gostijo imamo itak tu v Sloveniji. Izgubljen sin se je zopet našel — Janez Pucelj, ki je bil nekaj časa sam pod radičevsko komando, pa se mu je hudo godilo, kakor izgubljenemu sinu, ki je svinje pasel. Zdaj pa se je vrnil na dom — v Žerjavovo hišo. In to je gostija! Janez Pucelj je zopet najboljši politik, vreden političen otrok očeta Žerjava. Zakaj je bilo toliko boja med njimi? Zakaj je moral ubogi Urek toliko prestat, češ, da je »uskok«, ko so zdaj vsi za njim priskakljali? Vse to se godi, da se — kmeta lovi in vodi za nos!«

»To so »skakači«, kakor jih popisuje povest »Črni križ pri Hrastovcu« — je moral seveda šaljivec zopet nekaj vmes povedati.

»Res je to žalostna usoda teh voditeljev. Ali pa naj naši tovariši, ki so mislili dobro in pošteno za našo kmečko stvar, pa so samo nasedli tem političnim skakačem, ali naj ti nepoučeni — sledijo v stranko najhujših sovražnikov kmetijskega ljudstva in stanu, v stranko mestnih liberalcev? Poglejte, kako je dandanes v Avstriji kmet složen in močno organiziran v krščanski kmetijski organizaciji, kakor je naša SLS, pa so se hotela mesta postaviti nad njega, in ni šlo! Ne odobravamo boja med mestom in deželo, med meščanskimi stanovi in delavci ter kmeti. Ne pustimo pa tudi ne, da bi nas liberalci iz mest komandirali, kot so nas svoj čas poskušali! Mi hočemo »slovensko slogo! Složno vsi na delo, da bo naš narod enotno organiziran, da bomo vsi kmetje, saj smo si radi dobri sosedje, enih misli. Onih pa, ki so nas skušali speljati najpreje pod vpliv hrvaške radičev-

ske komande, zdaj pa pod liberalno, ne bo poslušal več niti najbolj trdovraten možakar, ki dosedaj še ni bil v naših vrstah.«

»Prav je tako, da bomo vsi skup, liberalci pa naj sami ostanejo«, so pritrtili možakarji.

»Da bo lažje šlo, bosta pa še moja žena in tvoj sin začela politizirati«, je zaključil šaljivec s svojim špicastim jezikom političen razgovor.

V NAŠI DRŽAVI.

Proslava prebitja solunske fronte se je vršila pretekli pondeljek po celi državi. Preboj solunske fronte 8. X. 1918 je takorekoč končal svetovno vojno na Balkanu, prinesel konec Avstrije in začetek novih narodnih držav. Tedaj je bilo na tej fronti 185 tisoč Francozov, 175.000 Angležev, 130 tisoč Srbov in še več drugih čet. Njihova fronta je segala od Ohridskega jezera do Strume. Poveljeval ji je francoski maršal Franchet d'Esperey. Začetek bojev za preboj fronte, na kateri so bili postavljeni nemški in bolgarski polki, je bil na dan 14. septembra. Po večdnevnem neprestanem bombardiranju se je posrečilo prisiliti nasprotnika, da je popustil nekatere postojanke. To popuščanje je bilo zanj usodepolno, kajti srbska vojska je šla sedaj nevzdržno dalje, in je dan za dnevom osvajala nazaj svojo domovino. — Da se ta veliki dohodek primerno proslavi, so prišli v Beograd vojaški dostojanstveniki iz Francije, Anglije, Češke, tudi Italije, Rumunije in Grčije. Na stotisočev naroda je ta dan pohitelo v Beograd. Tud Slovenci so bili zastopani po svoji organizacijah. Zastonj sta se trudila dr. Maček in Pribičević, da bi Hrvate odvrnila od te proslave. Hrvatje so šli v Beograd, šli v svojih narodnih nošah in so dejali radičevcem: »Gremo na narodno proslavo v Beograd, a vi greste le še — po dnevnice!«

Spremembo vlade napovedujejo že dolgo časa. Kakor poroča Davidovič, bodo lahko še dolgo napovedovali.

Narodna skupščina je sklicana na dan 12. oktobra. Zasedanje bo trajalo do 20. oktobra. Ta dan pa se po ustavi otvori zopet redno zasedanje narodne skupščine. Radičevci in pribičevići ne bodo šli na te seje.

Zemljevide rišejo hrvaški listi in jih širijo po svetu, češ, takole nas hočejo obrezati! Z zemljevidi pa so ti časopisi doživeli blamažo, ker se je izkazalo, da so potvarjeni. Tudi razna pisma zbirajo in narejajo, saj so v tem mojstri. Svoj čas so »napravili« celo — papeževo pismo. Borba radičevskih voditeljev je postala tako — smešna, da se ji Hrvatje sami že smeji, zunanji svet pa na vse to nič več ne da.

Zunanji svet o dr. Koroščevi vladi. Te dni se je mudil v Jugoslaviji češki minister dr. Tisa. Ta je izjavil, da se